

(Stykket a.), hvorimod vi (med Udtagelse af Madvig) have anset det for billigt, at det i Udstøt under b. (hos os a.) opførte Beløb forøges med de samme 20,000 Kroner. De Udelæser, vi have foreslaaet i dette Stykke, ere motiverede ved hvad der ovenfor er foreslaaet ved Affnit II og III.

Medundertegnede Madvig, der ikke kan forløse sig med de, som ham synes, vilkaarlige grebne Tal i § 28 (27) eller med den Raadighed, der gives, det er med andre Ord, det store Besvær og den Fare for Misgreb og lidet nyttig Anvendelse af Penge, der paabyrdes Undervisningsministeriet, og som overhovedet gaar ud fra, at Statskassen ved det kommunale Skolevæsen, ud over Betalingen for det høiere Læsyn, væsentlig kun skal træde til for ved Læstud, der tages af hele Landets Indtægt, at bidrage til Byrdens ligelige, om end ikke fuldstændig ligelige Fordeling, havde i Udvalget stillet et foreløbigt Forslag til en ny Paragraf i Stedet for Udstøtets § 28, der i Forhøringen fandt en Del Tilslutning, men senere frakaldtes, og som han, under Sagens nu givne Stilling og fordi han mangler Midler og Tid til fuldstændigere og sikrere Udarbejdelse, kun vil henfætte her som Udtryk for en Tanke, til hvilken han tror, at man i Fremtiden vil komme hen.

„Hvert femte Aar opgjøres ved Kirke- og Undervisningsministeriets Omsorg en Oversigt over, hvad der i hver Amtsrådskreds for Landsbyffkolerens Vedkommende til at fyldestgjøre det lovbudne Almueffkolevæsens Krav (uden Hensyn til frivillige videre gaaende Indretninger) er udredet (dog med Fradrag af, hvad der haves i Bygninger og Jordlod samt Legatmidler), og uddrages et Middeltal af Udelsene i hele Landet og for hver Amtsrådskreds i Forhold til Hartkornet. Imellem de Amtsrådskredse, i hvilke Udelsen i Forhold til Hartkornet er 20 pSt. høiere end Middeltallet, fordeles et Læstud af Statskassen af 100 Kroner saaledes at, saavidt Summen strækker til, de haardest bebyrdede Amtsrådskredse faae deres større Udelse dækket. Hvad der af dette Læstud tilfalder hver Amtsrådskreds, fordeles efter Amtsrådetes Skjøn imellem Kommunerne. Ingen Amtsrådskreds kan faae et større Læstud, end der behøves til at dække, hvad den har udgivet ud over 20 pSt. over Middeltallet.

For Kjøbstædernes Vedkommende opgjøres en lignende Oversigt over Udelsene i Forhold til Folketal og Bygningernes Assurancerværdi i Forøning, og imellem de Byer, der have ydet over 20 pSt. mere i Forhold til Folketal og Assurancerværdi i Forøning end Middeltallet, fordeles af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet et Læstud paa 100 Kroner, saaledes at først de haardest bebyrdede ved Tilsludet bringes i lige Stilling med de næststaaende.

Begge Tilslud tilstaaes for 5 Aar.“

Mindretallet (N. Pedersen og N. Rasmussen) kan ikke erkjende at Regjeringens Lovforslag eller den Skikkelse, dette vil faae efter Forballets Ændringer, endog tilnærmelsesvis afhjælper de største Mangler ved den nuværende Skoleordning. Flere af de foreslaaede Bestemmelser, f. Ex. Mulkteringsystemet, Indskrænkning i Kommunernes Valgret ved Embedsbesættelserne, Statens Læsyn, Bestemmelserne i §§ 28 og 29, anser Mindretallet dels for uhenfigtsmæssige og ikke praktisk gennemførlige.

Skal det lykkes at fremhjælpe Almuen til en bedre Undervisning, da maa der gives Forældrene og Kommunerne den størst mulige Frihed; dette er ikke alene nødvendigt, for at Forældrene kunne faae en større Skjerlighed og Lillid til Skolen, som er Betingelsen for en forbedret Undervisning, men ogsaa af økonomiske Hensyn bliver det ligefrem nødvendigt at indrømme Kommunen en meget stor Indflydelse paa Skolevæsenets Ordning, dersom Udgifterne ikke i alt for høi Grad skulle blive trykkende.

De Forandringer, der efter Mindretallets Forøning stærkt trænges til, ere:

- 1) den størst mulige Frihed for de enkelte Beboere saavel som for Kommunen,
- 2) en anden Maade at besætte Embederne paa,
- 3) en anden Lønningsmaade for Lærerne og
- 4) Skoletvangen i Almindelighed ophævet.

Med disse Synspunkter for Die har Mindretallet søgt i Paragrafer at stille et samlet Ændringsforslag til Regjeringens Lovforslag, som Mindretallet skal tillade sig lidt nærmere at begrunde.

Hovedhensynet for Mindretallet er, at Skolen omordnes saaledes, at det bliver gjort muligt for Enhver at faae sine Børn underviste af en Lærer, som Enhver især har den fulde Lillid til. For at dette kan ske, ogsaa for Uformuende, har Mindretallet foreslaaet, at de bestemte Skolepenge udbetales af Kommunens Kasse til de Forældre, som selv i Øvrigt sørge for deres Børns Undervisning. Mindretallet maa meget stærkt fremhæve, at de Uformuende sættes i Stand til at kunne afbenytte Friheden paa dette Omraade i Lighed med de bedre stillede Statsborgere, tilmed da det kan lade sig gjøre uden Opoffelse fra anden Side, ja endog til Lettelse for Kommunen.

For at forebygge, at Udgifterne til Skolevæsenet ikke skulle blive større end nødvendigt, og for at Ordningen paa den mest fyldestgjørende Maade kan komme Kommunens Beboere til Gode, maa det overlades til Kommunalbestyrelserne paa ethvert Sted med de lokale Forhold for Die at indrette Kommunens Skolevæsen efter bedste Skjønne; herved sigtes mest til de tyndt befolkede Egne. Det er ikke gjørligt ved Lovregler, ens for hele Landet, at forekrive det Rette.

Ved Loven af 8de Marts 1856 blev der gi-